

Projekt Bieżeństwo - historia zwykłych ludzi

Ponad 100 lat temu, w 1915r. miasteczka i wsie we wschodniej części Polski opustoszały. W wyniku akcji propagandowej ponad 3 mln ludzi zdecydowało się na ucieczkę w głąb Rosji - ze strachu przed wojną i towarzyszącym jej widm: głodu, niepewności o los bliskich, śmierci... Przesuwający się front I wojny światowej postawił ludzi wschodniego pogranicza przed wielkim życiowym dylematem, o którym współcześni mają to szczęście tylko się uczyć - a nie doświadczać. Tak zaczęło się Bieżeństwo, w wyniku którego Polacy wyznania prawosławnego i katolickiego, Białorusini, Ukraińcy i Tatarzy, zamieszkujący tereny Polski Wschodniej, z dnia na dzień stali się uchodźcami. Świadectwo ich tragicznej wędrówki do Rosji, koszmar trudów uchodźstwa z lat 1915-1917 i równie ciężki powrót do domu (często na spopieliałe zgliszcza tego, co zostało z domów) był pomijany milczeniem przez prawie sto lat. A przecież mówimy o zjawisku, który dotknął 3 mln ludzi! I dotyka nadal - niestety, pomimo upływu wieku, strumień ludzi uciekających przed wojną i strachem o życie nie ustał... Bieżeństwo dzięki wysiłkom potomków ówczesnych uchodźców, od niedawna funkcjonuje w świadomości polskiej opinii publicznej. A dzięki realizacji przez Starostwo Powiatowe w Hajnówce projektu „Bieżeństwo - historia zwykłych ludzi”, to temat znany także hajnowskiej młodzieży.

Projekt edukacyjny jest realizowany przez Powiat Hajnowski w porozumieniu z partnerskim stowarzyszeniem Förderverein "Freunde für Hajnówka" (Hattstedt/Niemcy), a także Stowarzyszeniem Uniwersytet III Wieku w Hajnówce, Stowarzyszeniem Kulturalnym „Pocztówka” oraz Białowieskim Parkiem Narodowym. Środki na ten cel zostały pozyskane z programu Komisji Europejskiej „Europa dla obywateli”, komponentu 1. Pamięć Europejska. Warto podkreślić, iż wniosek Powiatu Hajnowskiego był jednym z 286. inicjatyw z 30 krajów, które starały się o dofinansowanie - otrzymało je tylko 39 projektów z całej Europy, w tym tylko 2 projekty z Polski - projekt **Powiatu Hajnowskiego** oraz **Muzeum Historii Żydów Polskich!**

Celem projektu edukacyjnego jest upamiętnienie i popularyzacja wiedzy na temat Bieżeństwa wśród społeczności lokalnej regionu i na forum międzynarodowym, ale przede wszystkim - poprzez pryzmat dawnych wydarzeń, nawiązujących do problematyki uchodźstwa w czasach współczesnych, projekt ma za zadanie budować poczucie odpowiedzialności obywatelskiej a także lepszego porozumienia między narodami i pokoleniami. O tym, że postawione cele zostały zrealizowane przekonaliśmy się podczas uroczystego podsumowania konkursu zrealizowanego w ramach projektu, mającego miejsce 21 czerwca 2018r. w auli Zespołu Szkół z DNJB.

W uroczystości wzięli udział uczniowie zaangażowani w projekt, nauczyciele, przedstawiciele powiatu, przedstawiciele instytucji partnerskich projektu oraz delegacja z Urzędu Nordsee - Treene i Stowarzyszenia "Przyjaciele Hajnówki". Uroczyste rozstrzygnięcie konkursu było okazją do podsumowania dotychczasowych działań w ramach projektu. W trakcie projektu uczniowie z 3 hajnowskich szkół średnich poznali kontekst historyczny Bieżeństwa podczas spotkań z Anetą Prymaka - Oniszk - autorką książki „Bieżeństwo 1915. Zapomniani uchodźcy”. W zrozumieniu tragedii uchodźców sprzed 100 laty pomogły także prezentacje wystaw w każdej ze szkół. Trudna problematyka uchodźstwa była również tematem spotkania polsko - niemieckiej młodzieży z ZS z DNJB oraz Herrendeichschule z Nordstrand. W trakcie spotkania młodzież polska i niemiecka przedstawiła prezentacje dotyczące uchodźstwa na przestrzeni XX i XXI wieku. Podczas dyskusji podsumowującej spotkanie pojawiła się wspólna refleksja wśród młodzieży, że niezależnie od czasu i miejsca przyczyny uchodźstwa i tragiczny los uchodźców jest porównywalny. W obliczu problematyki uchodźstwa istotne jest to, by budować wzajemne zrozumienie i poszanowanie względem innego człowieka. Refleksja ta towarzyszyła także uroczystości podsumowania konkursu. Przedstawicielka Stowarzyszenia "Przyjaciele Hajnówki", Karen Hansen opowiedziała o problemach uchodźców okresu powojennego, ich trudnym położeniu po znalezieniu się na terenach obecnych Niemiec, natomiast Annemarie Gregersen nawiązała do sytuacji obecnych uchodźców i form pomocy, którą świadczą lokalni mieszkańcy dla przybyszów z krajów ogarniętych wojną. Partnerzy niemieccy przygotowali w ramach projektu 2 tablice informacyjne dotyczące minionych wydarzeń oraz broszurę pt. "Uchodźcy - wcześniej i dzisiaj".

Ogłoszony w grudniu 2017 r. konkurs „Poznaj historię swojego regionu - Bieżeństwo” od początku cieszył się dużym zainteresowaniem wśród młodych ludzi - w przygotowania zaangażowało się 50. uczniów z dwóch szkół: 37 osób z Zespołu Szkół Zawodowych oraz 13 z Zespołu Szkół z DNJB. Poziom prac jest naprawdę imponujący -

skłaniają do refleksji, prezentują olbrzymią dojrzałość i wrażliwość autorów. Jury stanęło przed trudnym zadaniem wyłonienia zwycięzców spośród:

- siedmiu prac zliczonych do kategorii „Wypowiedź pisemna”;
- piętnastu prac z kategorii „Praca artystyczna”;
- sześciu prac zliczonych do kategorii „Wypowiedź filmowa”.

Wyniki konkursu:

Nagrody w postaci książki Anety Prymaka - Oniszk „Bieżeństwo 1915. Zapomniani uchodźcy”, smartfonów i smartwatchów otrzymali:

Wypowiedź literacka:

I miejsce - „Twój Anioł Stróż” - Julia Prokopiuk, Zespół Szkół z DNJB

Praca artystyczna:

I miejsce - „Bieżeństwo” Izabela Androsiuk, Zespół Szkół z DNJB

II miejsce

- „Staliśmy się nie ludźmi, ale liśćmi. Wiatr nas goni, gdzie chce...” Małgorzata Dmitruk, Zespół Szkół Zawodowych
- „Na bieżeńskim szlaku” - Rafał Kulesza, Zespół Szkół Zawodowych
- „Zapomniani?” - Piotr Zarzycki, Zespół Szkół Zawodowych
- „Samotność” - Karolina Budna, Zespół Szkół Zawodowych

Wypowiedź filmowa:

I miejsce - „Bieżeństwo w świadomości mieszkańców Hajnówki” - Miłosz Łapiński, Filip Maciuka, Kacper Keczyński, Jacek Drużba, Zespół Szkół z DNJB

II miejsce - „Bieżeńcy. Nie - Bieżeńcy” Mateusz Szwarc, Zespół Szkół Zawodowych

W tym konkursie nie ma przegranych, bo wiedza, którą zdobyli młodzi ludzie, zostanie z nimi na zawsze. Ponadto każdy uczestnik konkursu otrzymał drobny upominek w postaci przydatnego zestawu - pendriva, powerbanku i ładowarki samochodowej. Wszystkim gratulacje złożył Starosta Hajnowski Mirosław Romaniuk oraz Pani Aneta Prymaka - Oniszk. Ze względu na wysoki poziom artystyczny i szczególne zaangażowanie Starosta Hajnowski podjął decyzję o przyznaniu nagrody specjalnej dla spektaklu uczniów Zespołu Szkół Zawodowych pt. "Cienie przeszłości".

Bieżeństwo to wydarzenie zasługujące na pamięć i miejsce na kartach wielkiej historii - jako historyczny fakt, jako przestroga i lekcja dla potomnych, jako pewna analogia czasów współczesnych. Ale bieżeństwo to nie tylko fragment z dziejów ojczyzny - to częśćka małej historii wielu mieszkańców powiatu hajnowskiego. Kierując się słowami jednego z bohaterów reportażu filmowego autorstwa Miłosza, Filipa, Kacpra i Jacka - Bieżeństwo było udziałem przodków wielu rodzin z Podlasia.

***

Projekt pt. „Bieżeństwo - historia zwykłych ludzi" jest współfinansowany ze środków Komisji Europejskiej, z unijnego programu "Europa dla obywateli". Całkowita wartość projektu to 14 750 €. Projekt będzie realizowany do końca sierpnia 2018r. W najbliższym czasie planowane jest jeszcze wydanie kalendarza, fotoalbumu i broszury o tematyce Bieżeństwa w wersji polsko - niemieckiej.

Katarzyna Miszczuk

Konsultacja: Wydział Promocji i Rozwoju

Współfinansowany w
ramach unijnego
programu „Europa dla
obywateli”